

GITTE BROENG
DRONNINGEN PÅ SLOTTET
CECILIE LØVEID

I.

En regnfuld sommerdag stod jeg i kø ved Amalienborg Slot. Under min mors paraply, for hun var med. Foran os i køen ventede en anden mor og hendes datter. De talte pænt til hinanden. Datteren nærmede sig vel pensionsalderen. Moren var selvsagt en generation ældre. Hvert tiende minut kunne vi gå et skridt eller to. Køen begyndte et godt stykke nede ad Amaliegade. Nu var vi omsider nået ind på slotspladsen. Hele den sommer tog folk opstilling og bevægede sig langsomt fremad. De ville se Frederik VIIIs nyistandsatte palæ. Før det lukkede for offentligheden.

Jeg var selv en del af mængden den dag, omend lettere modvilligt. Irritationen voksede. Over det konstitutionelle monarki. Og måden min mor holdt paraplyen på. Jeg stod der mest for hendes skyld. En smule nysgerrig efter at se interiørerne. Men følelsen af at være undersåt generede. På et tidspunkt måtte jeg vrisse noget og overtage paraplyen. Datteren foran vendte sig forbløffet om. Hankede op i sin gamle mor. Betragtede mig bestyrtet. Som var jeg en forvrænget spejling.

Der gik endnu cirka en halv time før vi fik lov at betræde de smukke plankegulve. Iført blå plasticfutter. Kronprinsparret og deres børn skulle bo i rokokopalæet. Kyndige fagfolk havde stået for moderniseringen. Udvalgte danske samtidskunstnere skabt in situ værker. Stedet mindede om et luksuriøst reservoir. Fra dengang fyrsterne virkelig regerede. Tilsat moderne bekvemmeligheder såsom gulvvarme og elevator. Intet var der tilsyneladende sparet på.

II.

Nogle måneder senere modtog jeg *Svartere bunader* med post fra Norge. Jeg var medredaktør af tidsskriftet Den Blå Port. Vi ønskede at bringe et udvalg af Cecilie Løveids digte i oversættelse. Hun boede i København dengang. Og hendes første samling *Spilt* (2001) forelå i en dansk udgave fra 2004. *Spiltdt* hed den, udgivet af det eksklusive forlag Bebop. Mette Moestrup havde oversat og Per Kirkeby lavet omslag. Hvilket han i øvrigt har gjort til en lang række Bebop-udgivelser. Med *Spiltdt* gav det særlig god mening eftersom bogens motto var et citat af ham: «Noget i følelserne er skyld i lysten». Omslagets moderne formsprog syntes parret med referencer til heraldik. Cecilie Løveids navn stod

skrevet på en stiliseret skriferulle. Givetvis et lettere abstrakt signal om hvad der ventede læseren. Af tidslige blandinger og historiske figurers lystbetonede indskrivning i nutiden.

Siden udgivelsen i Danmark var der kommet tre digtsamlinger mere på Kolon Forlag i Norge, *Gartnerløs* (2007), *Nye ritualer* (2008) og nu *Svartere bunader*. Jeg åbnede bogen. Et citat af Louise Bourgeois agerede motto: «My childhood has never lost its magic, it has never lost its mystery, and has never lost its drama». Min forventning om fabulerende ekfraser, som i de foregående digtbøger, blev kun større. En strøm af skulpturer, objekter, malerier og fotografier forvandlet til poesi. Løveids transformationer af billedkunstværker fascinerede. Ligesom hendes brug af *ting*. Fx flyttekasser eller en køleskabsmagnet. Måden hvorpå hun arbejdede sig fra konkrete genstande og ud i abstraktionen. Det var både helt nede på jorden og hinsides normalverdenen. De surreelle fordrejninger af ganske almindelige fænomener gik igen i alle digtbøgerne. Skabte en tydelig forbindelse i mellem dem. Her fandtes kunstværker og hverdageffekter i overrullende konstellationer. Båret af en sær naturlighed.

Min debutdigtsamling *Interior* (2006) baserede sig på visuelle forlæg. Jeg var, og er fortsat, optaget af feltet mellem billedkunst og litteratur. Samt blandinger af fakta og fiktion i åbenlyse konstruktioner. Virkelighedens evne til at afføde tekst. Sådan helt konkret. En lignende intention fornemmede jeg hos Cecilie Løveid. Blot havde hendes digte mange flere toner. Et fuldt klaviatur. For nu at bruge en metafor fra en helt tredje kunstart. Første gang jeg hørte hende læse op var på Oslo Poesifestival 2007. Jeg husker især «Den lille havfrues svenske døtre» fra *Gartnerløs*.

Engang boede jeg i Kristianiagade på Østerbro. Gaden lå ikke så langt fra Langelinie. Jeg gik af og til en tur derned og betragtede turisterne. Kampen på de glatte sten i vandkanten, for at få det bedst mulige fotografi. Havnerundfarten der med jævne mellemrum lagde til. I digtets begyndelse lyder det:

Nedenfor iskiosken på Langelinje sitter
Den lille Havfrue og dasker
finnetuppene sine i vannkanten.
Hun har satt mange døtre til verden og
de bor nå i Sverige langs kyststripen
nordover fra Skåne, sterkest konsentrert
i Rundelsvängen, Häljarp.

Edvard Eriksens bronzeskulptur er en illustration af H.C. Andersens eventyr. Kun de der ankommer fra søsiden vil opleve hende i øjenhøjde. På fotos optræder Amagerværkets skorstene gerne som verfremdungseffekter i baggrunden. Mod nord anes indsejlingen til København. Og lidt af Sverige vistnok. I Løveids digt er skulpturen levendegjort. Hun sidder upåvirket, nærmest lidt dovent og lader halen daske. Oplysningen om at havfruen har mange

døtre kommer helt nonchalant. Døtrene har slået sig ned i Sverige. Komikken understreges i præciseringen af stedet med den stærkeste koncentration, Rundelsvången, Häljarp. På Google Maps har jeg set at byen virkelig eksisterer. Nær Landskrona. Saxån flyder lige forbi.

De lever i prydhavene sammen med
vindmøller nisser og bambier ved
springvann.

Den lille havfrues kitschede afkom har det som fisk i vandet i den skånske småborgeridyl. Bortset fra at døtrene ikke svømmer, men sidder på hver deres sten i menneskenes verden. Nøjagtig som moderskulpturen ved Langelinie. Arven går i lige linje fra Københavns havn til haverne i Häljarp.

Alt er som det skal være.
Helt honolulu. Hvem gidder å lete etter
prinsen når den siste lanternen er
slukket?

(...)

Hele natten sitter de pyntelig på stenene sine med
bena
i fiskelimklistret
og sender en hilsen til den andre siden
av planeten Mars.

I eventyret får havkongens døtre lov at dukke op over havoverfladen når de er fylt 15. Men kun efter mørkets frembrud. Den lille havfrue forelsker sig i en jordisk prins. Bistået af havheksen opgiver hun havfrueidentiteten for at blive menneske. Forvandlingen kræver et stort offer. Talens brug blandt andet. Desværre vælger prinsen en anden, en prinsesse fra nabokongeriget. Digtets lille havfrue og hendes svenske døtre er derimod ikke romantisk anlagte. Nærmere magelige singler uden illusioner om den eneste ene. Da jeg hørte Cecilie Løveid læse «Den lille havfrues svenske døtre», i en fylt sal i Litteraturhuset i Oslo, blev bevidstheden kolporteret fra Wergelandsveien til Langelinie i København via Sveriges kyster mod bagsiden af Mars. Den uortodokse fortolkning af eventyrfiguren, der parentes bemærket blev midlertidigt udlånt til EXPO i Shanghai senere og set af omkring 64 millioner mennesker, peger på virkelighedens abnormitet.

III.

Men tilbage til *Svartere bunader*. Jeg ville selv oversætte digtene i Den Blå Port. Udvalget behøvede ikke nødvendigvis være fra den nye bog. Et par numre

tidligere havde jeg oversat 8 digte fra Jan Erik Volds *kykelipi*. Jeg bladrede lidt omkring i bogen, begyndte så at læse. Samlingen bestod af tre dele. Den første kaldtes «Oppskrift På Hvitt». Der var citeret fra Cennino Cenninis *Il Libro Dell'Arte*, Italia 1437. Hvilket også gjaldt de næste to dele: «Oppskrift På Lilla» og «Oppskrift På Svart». I min egen *Interior* optrådte monokrome ark i primærfarver plus sort og hvid. Som en slags skillevægge i bogen. Opskrifterne i *Svartere bunader* havde en lignende funktion. Jeg så farverne for mig. Alle deres egenskaber og begrænsninger. Fremmanet ved hjælp af århundreder gamle blandingsinstruktioner.

I lighed med de foregående digtbøger rummede *Svartere bunader* adskillige ekfraser og tilegnelser. Ikke udelukkende til billedkunstnere, men et eksempel var «Naturstudier *Louise Bourgeois 1911-2010*». En form for fortællende epitaf. Her lød det blandt andet: «Hun forsto at de mest frynsete barndommer kan bruges til noe». Frynserne henviste til de gamle gobeliner som Bourgeois-familien solgte og reparerede. Ordet for de løsthængende tråde var brugt adjektivisk, frynsede. Det skabte et præcist og konkret billede på den traumatiske barndom Louise Bourgeois uophørligt kredsede om i sine værker.

Længere inde i bogen stødte jeg med glæde på «Arnolfinispeilet». En ekfrase over Jan van Eycks *Arnolfinis bryllup* (1434) der hænger på National Gallery i London. Trods sin lidenhed er billedet fuldstændig mættet af mere eller mindre enigmatiske detaljer. Fx et lille konvekst spejl som spejler parret bagfra. Maleriet figurerede ligeledes i «Arnolfinibrylluppet» i *Nye ritualer* og i «Arnolfinis brud» i *Spilt* hvor Mette-Marit var bruden. Med tydelig reference til den enlige mor som blev kronprinsesse af Norge. Prinser, prinsesser, konger og dronninger er intet sjældent syn hos Løveid.

Sommerens besøg i Frederik VIIIs palæ havde mod alle odds fascineret mig. De udsøgte blandinger af forskellige tiders dekoration og håndværk. Det faktum at palæet ville blive forsejlet igen. Eller gjort utilgængeligt for offentligheden. Jeg forsøgte sågar at skrive et digt. Men blev ikke tilfreds.

Under læsningen af *Svartere bunader* kom jeg mod slutningen til digtet «Jaktsøl ønsker *Kathrine Ærtebjerg*». Cecilie Løveid havde tydeligvis også været på Amalienborg, vist endda i regnvejr. Og skrevet et strålende, morsomt digt. En ekfrase over *Kathrine Ærtebjergs* eventyrlige vægmaleri i anretterkøkkenet. Første halvdel lyder sådan her:

Det er ikke nødvendig å holde seg ved hoffet
Hvis man kan holde hoff selv.
Men en kvinne som jeg trenger påfyll
fra den gode verden
Redde rever
listige dådyr
skogbunn som rister
forbi skilderhus i regnet

et slott som trygler om dikt
Det er ytterst nødvendig ikke å tenke seg om
det er ytterst nødvendig å ligge ved hoffet
og suge honningfarver, jaktscener
plukke det siste sukkeret fra verdens kroner.

«Et slott som trygler om dikt» var netop følelsen. Konkrete ting og steder kan kalde på fortolkning. Lige frem trygle. Jeg mærkede stor lettelse. Fordi digtet fandtes.

I 2013 var jeg inbudt til at samtale med Cecilie om forholdet mellem poesi og billedkunst. Samtalen var en del af Norsk Litteraturfestival og foregik på Lillehammer Kunstmuseum. Vi havde rigtige rockstjerne-mikrofoner på og talte blandt andet om «Jaktsøl ønsker dikt» som jeg oversatte i Den Blå Port. Bagefter så vi udstillingen *Take care of yourself* af Sophie Calle. Det omfangsrige konceptværk bestod af 107 kvinders (inklusive en papegøje) fortolkning af et brev hun havde modtaget per email fra en kæreste. Han gjorde det forbi med hende og afsluttede brevet med ordene: «Take care of yourself». Kvinderne fortolkede og analyserede indholdet på baggrund af deres profession fx som clairvoyant, psykolog, danser, mimiker. En skøn kakofoni opstod. Fuldkommen absurd, men affødt af virkeligheden. I en vis forstand mindede værket mig om Cecilies digte.